

Hjælp landbruget med at redde Danmarks vand

Fjordene har det skidt, og det er et problem, vi ejer sammen. Landbruget vil være med til at løse det. Men så skal vi kende hele regnestykket.

1 Hvad ved vi om udslippet?

Ca. **66.000 t kvælstof** løb fra dansk land til havet i 2024.

Landbruget er den største kilde, og det tager vi alvorligt.

Men ca. 30 % kommer andre steder fra.

DCE, NOVANA 2024 (2025); DCE SR681 (2025)

86 %

af de ca. 59.000 t kvælstof fra luften over danske farvande kommer fra udlandet (2023)

26 %

af fosforet til havet kommer fra punktkilder, især renseanlæg og overløb (2024)

I fx Odense Fjord og Skælskør Fjord står spildevand for ca. 42 % af fosforet.

DCE SR626 (2024); DCE SR681 (2025); DHI, Second opinion fase III (2024)

2 Regnestykket, der sender regningen til landbruget

Landbrugets andel måles ikke direkte. Den er det, der er tilbage:

Hvert ton, der ikke kommer med i spildevandsregnskabet, lander automatisk hos landbruget. Det er som en fælles restaurantregning, hvor den sidste ved bordet betaler resten.

87 %

af overløbene fra fælleskloak blev opgjort uden måling af vandmængden (2024)

≤135 %

usikkerhed pr. udløb med den simpleste, lovlige metode

DCE SR629 (2024); SGAV, Punktkilder 2024; Miljøstyrelsen, Datateknisk anvisning RBU v4 (2024)

3 Hvad hvis det værste er sandt?

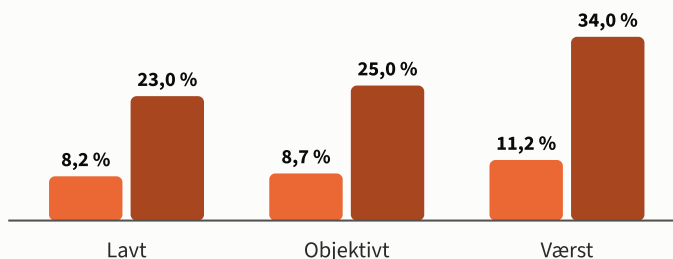
Vi siger ikke, at kommunerne snyder. Men vi mangler svar.

Officielt udledte renseanlæg, overløb og spredt bebyggelse ca. 5.760 t kvælstof og 650 t fosfor i 2024.

Med den dokumenterede usikkerhed på overløbene (ca. 110 %) bliver det ca. **7.400 t kvælstof (11 %)** og **890 t fosfor (34 %)**. Så flytter ca. 1.600 t kvælstof fra landbrugets regning til spildevandets.

Ved Mogenstrup målte en flowmåler ca. **39 gange** mere vand end beregnet (2024). Det er ét eksempel, ikke reglen.

Kommunernes andel af tilførslen til havet: ■ kvælstof ■ fosfor

Egne beregninger (kommune.md) på grundlag af SGAV, Punktkilder 2024; DCE SR681; EnviDan og Aalborg Universitet (2020). Mogenstrup: FødevareDanmark 9.10.2026, ikke verificeret i PULS.

4 Sådan kan kommunerne give os svarene

Flowmålinger

Kun 36 af 4.195 overløb havde målt både vandmængde og indhold i 2024.

Punktmålinger

Prøver af det vand, der løber ud, frem for typetal.

Åbenhed

60 % af overløbstilladelserne manglede i PULS i december 2025.

England har målere på alle overløb: over 450.000 registrerede overløb i 2024, og målingerne har ført til store bøder. **Holland** erkendte i 2016, at de beregnede overløb sandsynligvis var for lave.

Det koster lidt at halvere usikkerheden på overløbene:

Bedre overløbsdata **37-70 mio. kr./år**

Grøn Trepert

ca. 43 mia. kr.

SGAV, Punktkilder 2024; Rigsrevisionen RN 703/26 (2026); Environment Agency (EDM 2024); EnviDan og Aalborg Universitet (2020); Grøn Trepert (18.11.2024)

5 Skov på landbrugsjord: et langt træk

Grøn Trepert planter **250.000 ha ny skov**. Det er godt for natur og klima, men ingen hurtig løsning for vandmiljøet.

På tidligere landbrugsjord ligger der kvælstof tilbage i jorden. De første **5 år** udvasker ny skov typisk **45-50 kg N/ha**, derefter ca. 2 kg. Skov på tidligere landbrugsjord udvasker i gennemsnit ca. **16 kg N/ha**, mod de 5 kg, beregningerne bruger for skov.

Efter ca. 20 år stiger udvaskningen igen, og de 100.000 ha **urørt skov** kan med tiden blive mættet med kvælstof. Det skal regnestykket tage højde for.

Udvaskning efter skovrejsning, kg N pr. ha pr. år

Eriksen m.fl. (red.), DCA-rapport 174 (2020); Hansen m.fl. (2007), Global Change Biology 13; National kvælstofmodel (2015)

6 Åbenhed fra alle

Det er vores alle sammens jord og vand. Landbruget tager sit ansvar: Kvælstoftabet fra de dyrkede marker er faldet **48 % siden 1990**, og vi er klar til mere. Men skal planen give rigtige resultater og ikke ende i politisk maskespil, kræver det total åbenhed fra alle: landbruget, kommunerne, spildevandsselskaberne og staten.

DCE SR681 (2025)

Til kommunerne: Invitér os ind

- Se tallene sammen med os
- Sæt målere op, hvor usikkerheden er størst
- Følg op hvert år, så alle kan se, om indsatsen virker

Mål det. Vis det. Så løser vi det sammen.